

Հաստատված է

«-----» ----- 2026թ.

«-----» հրամանով

«Հայանտառ» ՊՈԱԿ

**«Թումանյանի անտառապահություն» մասնաճյուղի 2026 թվականի
անտառավերականգնման և անտառապարման ծրագիր**

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ, ՍԽԵՄԱՆԵՐ, ՔԱՐՏԵԶՆԵՐ

Բովանդակություն

1. Տարածքի նկարագրությունը՝

- 1.1 Տարածքի գտնվելու վայրը, տեղամասի դիրքը, մակերեսը, լանջի թեքության աստիճանը, ծովի մակերևույթից բարձրությունը
- 1.2 Բնակլիմայական պայմանները
- 1.3 Անտառածման գոտիականությունը
- 1.4 Տարածքի բնութագիրը
- 1.5 Հողի նկարագրությունը
- 1.6 Վնասատուների՝ դաշտամկների առկայությունը, խտությունը (1-հա հաշվով)

2. Իրականացվող աշխատանքների նկարագրությունը

- 2.1 Հողի նախապատրաստման եղանակները
- 2.2 Խրամատների երկարությունը, լայնությունը, փոսերի, հարթակների չափերը, քանակը (1-հա հաշվով)
- 2.3 Հողի մշակման ագրոտեխնիկան
- 2.4 Օգտագործվող տնկանյութերի տեսակը, քանակը, տարիքը, ստացման վայրը, տնկման եղանակը և նորման (1 հա հաշվով)
- 2.5 Անտառմշակույթների նկատմամբ նախատեսվող խնամքի եղանակներն ու հաճախականությունն ըստ տարիների և աճեցվող տեսակների
- 2.6 Ցանկապատման աշխատանքների նկարագրությունը
- 2.7 Սխեմաները և քարտեզները
- 2.8 Նախատեսվող աշխատանքների համար անհրաժեշտ ֆինանսական արժեքը (դրամ)

Տարածքի նկարագրություն՝

Տարածքի գտնվելու վայրը, տեղամասի դիրքը, մակերեսը, լանջի թեքության աստիճանը և ծովի մակերևույթից բարձրությունը՝ «Հայաստան» ՊՈԱԿ-ի «Թումանյանի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետության հյուսիս-արևելքում՝ Լոռու մարզի նախկին Թումանյանի տարածաշրջանում: Անտառտնտեսության գրասենյակը գտնվում է Ալավերդի քաղաքում, մարզկենտրոն Վանաձորից՝ 50 կմ և Երևանից 169 կմ հեռավորության վրա: Անտառտնտեսության տարածքի ձգվածությունը հյուսիսից-հարավ 35 կմ է, արևելքից-արևմուտք՝ 32 կմ: Անտառտնտեսությունը հարավ-արևմուտքից սահմանակցում է Վանաձորի անտառտնտեսությանը, հյուսիս-արևմուտքից և հյուսիսից՝ Ջիլիզայի անտառտնտեսությանը, իսկ հյուսիս-արևելքից և արևելքից՝ Նոյեմբերյանի անտառտնտեսությանը:

Անտառտնտեսության հյուսիսում և հյուսիս-արևմուտքում ձգվում են Վիրահայոց լեռները: Վիրահայոց լեռների երկարությունը 73 կմ է իսկ միջին բարձրությունը ծովի մակերևույթից՝ 2100-2400մ: Առավելագույն բարձրությամբ գագաթը՝ Լավվարն է:

Անտառտնտեսության հարավից, հարավ-արևելքից, արևելքից և հյուսիս արևելքով անցնում են Գուգարաց լեռները:

Բնակլիմայական պայմանները՝ Իր աշխարհագրական դիրքով Անտառտնտեսության տարածքը գտնվում է ամբողջությամբ մերձարևադարձային գոտում, սակայն ծովի մակարդակից ունեցած բարձր դիրքի և լեռնային բարդ ռելիեֆի՝ այստեղ լեռներն ի վեր իրար են հերթափոխում չոր մերձարևադարձայինից մինչև բարձրլեռնային ձնամերձ գոտու կլիմայական պայմանները: Իր աշխարհագրական տեղադիրքի պատճառով ուսումնասիրվող տարածքը գտնվում է մերձարևադարձային գոտուն հատուկ արևմտյան օդային հոսանքների ազդեցության տակ: Տարածքի կլիմայի ձևավորման գործում

միաժամանակ մասնակցում են նաև արևադարձային և երբեմն՝ արկտիկական օդային զանգվածները: Ամենամեծ կրկնելիություն ունեն արևմտյան օդային զանգվածները, որոնք ներ են թափանցում արևմուտքից և հյուսիս-արևմուտքից: Ձմռանը երբեմն այստեղ են ներթափանցում նաև արկտիկական օդային զանգվածները, որոնք զգալի ազդեցություն են ունենում մթնոլորտի ընդհանուր շրջանառության վրա:

Չոր մերձարևադարձային շրջան

Բնական-կլիմայական գործոնները հանդիսանում են առավել քան նշանակալի անտառային բուսականության ձևավորման ժամանակ: Կլիմայական ու հողա-հիդրոլոգիական պայմանները որոշում են անտառային բուսականության գոտիական առանձնահատկությունները, որոնք առավել լիարժեք են արտահայտում անտառածման շրջայնացումը: Այդ իսկ պատճառով տարածաշրջանի սահմաններում, կախված ուղղահայած գոտիականության հետ, առկա են բազմաթիվ լանդշաֆտային տարբերություններ:

Տարածաշրջանի սահմաններում է գտնվում չոր մերձարևադարձային շրջանը, որում անտառային զանգվածները տեղակայված են ծովի մակերևույթից 500-900 մ բարձրությունների վրա: Ռելիեֆը խիստ կտրտված է բազմաթիվ լեռնագագաթներով, գետահովիտներով ու սարահարթերով:

Անտառոտնտեսության տարածքի մերձարևադարձային շրջանի կլիման բարենպաստ է ջերմասեր ու մերձարևադարձային բույսերի աճեցման հաամար: Կլիմայի տիպը չոր մերձարևադարձային է և բարեխառն – տաք, փափուկ տաքուկ ձմեռով:

Աղյուսակ 1. Ալավերդի և Թումանյան քաղաքների օդի միջին տարեկան ջերմաստիճանների ցուցանիշներն

Տարեթիվ	Օդի միջին տարեկան ջերմաստիճանը, °C: Ալավերդի- ԾՄ-ից 730 մ բարձրություն	Օդի միջին տարեկան ջերմաստիճանը, °C: Թումանյան- ԾՄ-ից 810 մ բարձրություն
2018	13.4°C	11.9°C
2019	12.9°C	11.3°C
2020	12.9°C	11.3°C
2021	13.2°C	11.6°C
Միջին	13.1	10.7

Տարածքի ցածրադիր մասերում միջին ջերմաստիճանը տատանվում է 10.7°C-ից մինչև 13.1°C: 150C և ավելի ջերմաստիճանային օրերի թիվը տարվա ընթացքում գերազանցում է 180 օրը: Կայուն ձյունածածկ գրեթե չի դիտարկվում: Ձմեռը տաք է, սակավաձյուն, գրեթե անսառնամանիք: Ձմռան ընթացքում տեղումների նվազագույն քանակը՝ 57 մմ: Անսառնամանիք օրերի թիվը տատանվում է 172 մինչև 280 օր: Բացասական ջերմաստիճաններ նկատվում են միայն հունվար ամսին:

Գարունը տաք է ու երկարատև: Վերջին սառնամանիքները նկատվում են միջինը ապրիլի 4-ին: Երեք ամիսների միջին ջերմաստիճանը՝ 10.9°C:

Ամառը բարեխառն շոգ է: Երեք ամիսների միջինը՝ 22.3°C է: Աշունը տաք է ու երկարատև: Երեք ամիսների միջին ջերմաստիճանը՝ 13°C է:

Աղյուսակ 2. Ալավերդի և Թումանյան քաղաքների տեղումների տարեկան ցուցանիշներն

Տարեթիվ	Տեղումների տարեկան քանակը, մմ: Ալավերդի- ԾՄ-ից 730 մ բարձրություն	Տեղումների տարեկան քանակը, մմ: Թումանյան- ԾՄ-ից 810 մ բարձրություն
2018	553	644
2019	441	574
2020	453	566
2021	487	627
Միջին, մմ	570	667

Տարածքի ցածրադիր մասերում միջինը տեղում է 570 մմ-ից մինչև 667 մմ տեղումներ:

Լեռնատափաստանային գոտի

Անտառտնտեսության այս շրջանն ունի 1300-1700 մ միջին բարձրություն: Գոգավորության հյուսիս-արևմտյան մասը, գտնվելով Ջավախքի լեռնավահանի և Վիրահայոց լեռների միջև, ձմռանը ապշտականված ցուրտ օդի ներխուժումներից և շատ ավելի տաք է ձմռանը, քան նույն բարձրության վրա գտնվող շրջանները այլ մարզերում: Ձմեռը համեմատաբար երկարատև է ու ձյունառատ: Բացարձակ նվազագույն ջերմաստիճանը հասնում է -30°C : Ամառը զով է, հուլիս-օգոստոս ամիսներին օդի միջին ջերմաստիճանը կազմում է $21-22^{\circ}\text{C}$, սակայն առավելագույնը կարող է հասնել $34-35^{\circ}\text{C}$ -ի:

Աղյուսակ 3. Օծուն գյուղի օդի միջին տարեկան ջերմաստիճանների ու տեղումների ցուցանիշներն

Տարեթիվ	Օդի միջին տարեկան ջերմաստիճանը, $^{\circ}\text{C}$:	Տարեթիվ	Տեղումների տարեկան քանակը, մմ:
2019	10.4°C	2019	426.0
2020	9.8°C	2020	565.4
2021	10.8°C	2021	561.7
2022	10.4°C	2022	442.5
Միջին	9.7	Միջին	518.5

Մեզոֆիտ շրջան

Մեզոֆիտ անտառների տարածքը մասնատված է գետերով ու գետակներով և նրանց վտակներով, բարձր լեռնաշխթաններով ու լեռնազանգվածների ճյուղավորումներով:

Այս շրջանին բնութագրական է բարեխառն կլիման, տարվա բոլոր սեզոններին համեմատաբար խոնավ: Վեգետացիոն շրջանը ավելի կարճ է ու ավելի քիչ տաք: Մթնոլորտային տեղումների քանակով շրջանը Հայաստանում զբաղեցնում է առաջին տեղերից մեկը:

Աղյուսակ 4. Դսեղ գյուղի օդի միջին տարեկան ջերմաստիճանների և տեղումների ցուցանիշներն

Տարեթիվ	Օդի միջին տարեկան ջերմաստիճանը, °C:	Տարեթիվ	Տեղումների տարեկան քանակը, մմ:
2019	9.3°C	2018	897
2020	9.6°C	2019	776
2021	9,7	2020	770
2022	9.9	2021	840
Միջին	8.9	Միջին	891

Կլիմայական պայմանները շատ բարենպաստ են բույսերի աճի ու զարգացման համար: Մթնոլորտային տեղումների միջին տարեկան քանակը գերազանցում է 800 մմ և մոտենում 900 մմ, իսկ օդի միջին տարեկան ջերմաստիճանը հասնում է 8.9°C-ին: 26

Ձմեռը մեղմ է, ձնածածկույթը հաստատվում դեկտեմբերին և վերջնականապես վերանում մարտի սկզբին: Չնայած դրան, այստեղ նոյեմբերին դեռևս կառոդ են գերակշռել տաք եղանակները: Սակայն դեկտեմբերին հաստատվում է եղակակային ձմեռային ուժեղ մր: Հունվարի միջին ամսական ջերմաստիճանը կազմում է – 4.5°C, իսկ առավելագույն նվազագույնը կարող է հասնել -30°C: Գարունը բարեխառն զով է ու երկարատև: Ամառը բարեխառն շոգ է, իսկ աշունը տաք ու երկարատև:

Աղյուսակ 5. Օդի միջին հարաբերական խոնավություն, %

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Տարի
2010	83	80	78	82	78	73	65	58	69	81	69	66	73
2011	78	78	77	81	78	70	64	66	70	77	81	76	75
2012	76	75	74	67	73	64	66	63	68	70	75	72	70
2013	71	73	70	70	72	67	65	67	68	73	79	71	71
2014	72	72	75	74	75	68	65	58	72	80	83	76	72
2015	75	77	76	75	74	68	64	64	69	84	71	65	72
2016	67	70	72	66	75	72	69	63	69	81	69	68	70
2017	67	66	67	70	79	72	64	60	64	75	75	69	69
2018	74	74	73	70	72	71	66	70	72	76	80	78	73
2019	70	69	70	72	70	65	73	68	78	72	78	73	72
2020	69	65	74	75	71	73	74	77	80	83	83	84	76
2021	73	76	78	71	73	66	69	62	72	80	74	65	72
2022	63	61	77	64	78	79	66	64	70	83	74	75	71

Տարածքի բնութագիր և անտառածման գոտիականությունը՝ Անտառոտնտեսության տարածքը գտնվում է Կովկասյան ֆլորիստական նահանգի Հյուսիսային Հայստանի մեծաշրջանի՝ միաժամանակ Լոռվա(արևմտյան) և Իջևանի(արևելյան) ֆլորիստիկ շրջանում :

Անտառոտնտեսության ամբողջ տարածքում գերակշռում են լեռնատափաստանային, անտառային ու ենթալպյան մարգագետինները:

Տարածքը տարանջատվում է արևմտյան մասի՝ Դեբեդ գետի կիրճից դեպի արևմուտք՝ լեռնա- սևահողային մարգագետնատափաստանային սարահարթը, որտեղ ոչ նշանակալի ու ոչ մեծ անտառների մակերեսները տարածվում են հյուսիսային լեռնալանջերի վրա, կազմելով լեռնատափաստանային ու լեռնաանտառային լանդշաֆտային միասնություն: Արևմտյան շրջանին բնորոշ է բարեխառն կլիման, զով ամառն ու բարեխառն ձմեռը: Սարահարթով անցնող գետերը գոյացնում են 100-300մ խորությամբ ձորեր (կանյոններ): Սարահարթի ներքին հատվածը, մինչև 1500-1600 մ բարձրությունները զբաղված է հացազգի ու հացազգի-տարախոտային տափաստաններով, տեղ տեղ նույնիսկ տրագանտային գազերի առկայությամբ: Սարահարթի վերին մասը՝ մինչև 1900-2000 մ բարձրությունները զբաղեցնում են մարգագետնային տափաստանները: Դրանից վեր սկսվում են ենթալպյան ու ալպյան գոտին:

Տարածքի արևելյան մասը տիպիկ լեռնային է, արտահայտված ուղղահայաց գոտիականությամբ ու ռելիեֆի կտրտվածությամբ, որոնք էլ թելադրում են պայմաններին բնորոշ լանդշաֆտային բազմազանությունը: Ամբողջ արևելյան մասը հիմնականում զբաղված է մեզոֆիլ անտառներով և մասնատված բազմաթիվ գետակներով ու վտակներով, բարձր լեռնաշղթաներով ու նրանց ճյուղավորումներով: Կլիման բարեխառն է ու համեմատաբար խոնավ:

Այս շրջանի սահմաններում է առանձնանում չոր մերձարևադարձային միկրոշրջանը, զբաղեցնելով ծովի մակերևույթից մինչև 900 մ բարձրությունները: Անտառային բուսականությունը ներկայանում է դաժու և վրացական կաղնու գերիշխության ծառուտները, որոնցում իրենց մասնակցությունն ունեն հացենին ու բոխին: Հանիպում են կովկասյան լորենին, դաշտային թխկին; Գրեթե նույն պատկերն է շրջանի հարավային լանջերում մինչև ենթալպյան գոտին: Ի տարբերություն արևահայած հարավային լանջերի՝ շրջանի հյուսիսային կողմնադրությունները զբաղված են հաճարենու անտառներով ու նրանց դերիվատներով:

Գերակշռող բուսականության տիպը անտառներն են: Անտառների հիմնական անտառկազմող տեսակներն են կաղնու 2 տեսակները՝ խոշորառէջ (*Quercus macranthera*) և վրացական (*Quercus iberca*), արևելյան հաճարենին (*Fagus orientalis*), սովորական բոխին (*Carpinus betulus*) և սովորական սոճին (*Pinus kochiana*): Որպես ուղեկցող տեսակներ հանդես են գալիս դաժին (*Carpinus orientalis*), թխկու (*Acer*), լորենու (*Tilia*), կեչու (*Betula*), թեղու (*Ulmus*), հացենու (*Fraxinus*) մի քանի տեսակներ: Ենթանտառում առավել հաճախ հանդիպում են տխլենի սովորականը (*Corylus avelana*), հոնին (*Cornus mas*), կկոկենին (*Sambucus*), դժնիկ (*Rhamnus*), իլենու (*Euonymus*), կծոխուրի (*Berberis*), սզնու (*Crataegus*), ցախակեռասի (*Lonicera*), հաղարջենու (*Ribes*), մոշենու (*Rubus*) բազմաթիվ տեսակներ: Այս անտառների համար հատկանշական է տեսակների և հատկապես վայրի պտղատուների բազմազանությունը և առատ խոտածածկը, որը փոխվում է կախված դիրքադրությունից, թեքությունից, բարձրությունից, հողի տիպից, ջրային ռեժիմից և այլն:

«Թումանյանի անտառնոտեսություն» մասնաճյուղի Թումանյանի անտառպետության 27 քառակուսի 59-րդ տեղամասը, որտեղ որ նախատեսվում է իրականացնել անտառապատման ծրագիրը՝ գտնվում է ծովի մակերևույթից 1620 մ բարձրության, արևելյան դիրքադրության լանջի 17⁰ թեքության վրա: Անտառապատման համար ընտրված տարածքը կազմում է 7 հա, իրենից ներկայացնում է բացատ, խոտածածկույթի տիպը մերձալպյան:

Հողերի նկարագրություն՝ Անտառնոտեսության հողատիպերի նկարագրության համար անտառաշինության համար հիմք են ծառայել հողային ծածկույթի խոշոր ուսումնասիրություններ ու քարտեզագրումներ, որոնք կատարվել են Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի հողագիտության սեկտորի, հողագիտության ու ագրոքիմիայի գիտահետազոտական ինստիտուտի հողերի ծագման ու

աշխարհագրության բաժնի կողմից: Գիտական ծանրակշիռ աշխատությունների ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվում է, որ բնական պայմանների խիստ զանազանության շնորհիվ Թումանյանի անտառտնտեսության սահմաններում գերազանցապես ներկայանում են հետևյալ հողային տիպերը՝ մարգագետնատափաստանային անտառային հողերը, անտառային գորշ հողերը, անտառային դարչնագուն հողերը ու սևահողերն իրենց ենթատիպերով:

Անտառային դարչնագուն հողերը կազմում են անտառտնտեսության ընդհանուր տարածքի 51%-ը:

Այս հողերը ձևավորվել են չափավոր տաք անտառային կլիմայի պայմաններում, կաղնու ու հաճարենու ծառատեսակների սաղարթի տակ, պորֆիրիտների, մերգելների, տուֆաբրեկչիանների, գրանիտադիրորդների, կրաքարերի, ավազաքարերի, հողմահարված նյութերի, ինչպես նաև ողողաբերուկային կավաավազային ու կավային կուտակումների վրա: Այս տիպի հողերը հանդիպում են ծովի մակերևույթից 500-1700մ, իսկ արևահայաց չոր լանջերում՝ մինչև 2400մ բարձրությամբ տարածքներում: Դարչնագույն անտառային հողերը գլխավորապես զբաղեցնում են լեռնային սևահողերի և գորշ անտառային հողերի միջանկյալ զանգվածները: Այս հողերը հանդես են գալիս լվացված, տիպիկ ու կարբոնատայի ենթատիպերով: Լվացված դարչնագույն անտառային հողերը ձևավորվել են համեմատաբար ավելի խոնավ պայմաններում և զբաղեցնում են սովորաբար լանջերը: Լվացված ենթատիպում pH-ը չեզոք և թույլ թթվային է, իսկ տիպիկ և կարբոնատային ենթատիպերում թույլ հիմնային: Տիպիկ և կարբոնատային հողերը հարուստ են կարբոնատներով, աչքի են ընկնում բավարար ջրաֆիզիկական հատկություններով:

Նկարագրվող հողերն գլխավորապես ունեն կավաավազային մեխանիկական կազմ:

Ներկայումս այս հողերը զգալիորեն աղտոտված են տեխնածին ծանր մետաղներով, որոնց պարունակությունը չափանմուշի (էտալոն) համեմատությամբ 4-40 անգամ բարձր է: Տեխնածին նյութերի ազդեցությամբ նաև զգալիորեն նվազել է այդ հողերի արտադրողականությունը և վատթարացել դրանց սանիտարահիգիենիկ վիճակը:

Անտառային գորշ հողերը Անտառտնտեսության տարածքի 37, 9%-ն են կազմում, որոնք գտնվում են դարչնագույն հողերից անմիջապես վերև՝ 1300-1800մ բարձրության վրա (անտառային գոտու միջին և վերին մասում), ձևավորվելով հաճարենու և բոխու, ինչպես նաև կաղնու ծառուտների տակ: Գորշ անտառային հողերն իրենց ամբողջ պրոֆիլում ունեն գորշ դարչնագուն գունավորում, ծագումնաբանական հորիզոնների թույլ տարբերակում, ընկուզանման կամ ընկուզակնձիկային կառուցվածք, հումուսի մեծ պարունակություն:

Ըստ Գ. Ս. Թադևոսյանի գորշ անտառային հողերում հումուսի քանակը կարող է հասնել 7-12%-ի: Հումուսի բաղադրությունում ֆուլվոթթթվները գերակշռում են հումինաթթվներին:

Անտառային գորշ հողերն ունեն բարձր ջրանցիկություն 1 ժամում կարող են ներծծել 1000 մմ-ից ավելի ջուր:

Անտառտնտեսության գորշ հողերի 97%-ը թթու անտառային գորշ հողերի ենթատիպի է: Ենթատիպերի առաջացումը պայմանավորված է մայրատեսակի բնույթով: Հարկ է նշել, որ բացի մայրատեսակներից, կարևոր նշանակություն ունեն նաև անտառային փովածքի բաղադրությունը և դրա տարալուծման պայմանները:

Այն տարածություններում, որտեղ բնական ու մարդածին գործոնների ազդեցության տակ անտառը վերանում է տեղի է ունենում գորշ անտառային հողերի տափաստանացում (անտառային գոտու միջին և ներքին մասերում) և մարգագետնացում (գոտու վերին մասում): Տափաստանացման հետևանքով առաջանում են գորշ տափաստանացված ու գորշ մարգագետնացված հողեր:

Մարգագետնատափաստանային հողերին բաժին է հասնում անտառտնտեսության տարածքի 9.2%-ը և գտնվում է Դեբեդ գետի աջափնյակում՝ Չաթին լեռան լանջերին: Այս

հողատիպի զարգացման շարժընթացում վճռական դեր են խաղացել հիմքերով հարուստ ապարները: Սրանք մի կողմից ունեն տափաստանային, իսկ մյուս կողմից՝ լեռնամարգագետնային հողատիպերի որոշ հատկանիշներ: Համեմատաբար ցուրտ և խոնավ լեռնային կլիմայում հարուստ կենսազանգված առաջացնող բուսական ծածկույթի տակ առաջացել են լվացող ջրային ռեժիմով, զգալիորեն հումուսացված, թույլ հորիզոնների միջին հզորության և բերրի հողեր: Մարգագետնատափաստանային հողերը մեծ մասամբ ունեն լավ արտահայտված հումուսակուտակման մուգ գունավորված հորիզոն, որից ցած զարգանում է համեմատաբար բաց գունավորված, սակայն բավական երկարաձգված և լավ ստրուկտուրացված փոխանցման հորիզոն:

Անտառտնտեսության հողերի հաջորդ տիպը սևահողերն են, որոնք կազմում են անտառտնտեսության ընդհանուր տարածքի 1.9%-ը: Սևահողերը անտառտնտեսության տարածքում հիմնականում գտնվում են Դեբեդ գետի ձախափնյակում: Սևահողերին բնորոշ է գենետիկական հորիզոնների պարզ տարանջատումը, հումուսի զգալի պարունակությունը, հիմնականում չեզոք երբեմն թույլ թթվային և թույլ հիմնային ռեակցիան: Դաշտային խոնավունակության վիճակում սևահողերի 1մ շերտը ընդունակ է պահել մինչև 450 մմ ջուր, որից մատչելի է 215 մմ-ը: Ջրի ներծծման արագությունն առաջին ժամում կազմում է 70-100 մմ:

Անտառտնտեսությունում առկա է կրազերծված և տիպիկ ենթատիպի սևահողերը:

Վնասատուների դաշտամկների առկայությունը, խտությունը 1 հա-ի հաշվով՝

Անտառապատման համար նախատեսված տարածքներում հողի նախապատրաստական աշխատանքներին զուգահեռ անհրաժեշտ է կատարել մկնանման կրծողների գործող բների հաշվառում (1 հա-ում): Անհրաժեշտության դեպքում՝ 1 հա-ում 50 և ավել գործող բների առկայության պարագայում, տնկումից առաջ կատարել պայքարի համապատասխան միջոցառումներ:

Իրականացվող աշխատանքների նկարագրությունը՝ «Թումանյանի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի Թումանյանի անտառպետության 27 քառակուսի 59-րդ տեղամասում 7 հա անտառմշակույթներում հողի նախապատրաստումը իրականացվելու է 4 հա խրամատներով մեքենայացված, 1 հա փոսերով և 2 հա խրամատներով ձեռքով: Խրամատների երկարությունը 1 հա-ի հաշվով կազմում է 3000 զմ:

Հողի մշակման ագրոտեխնիկան՝ անտառմշակույթների հիմնադրման համար տարածքի տեղանշում լարով 7 հա, խրամատների պատրաստում մեկթևանի պլանտաժային գութանով 0.5x0,6 մ խորությամբ, խրամատների փորում ձեռքով 0.5x0,35 մ խորությամբ, քարերի հավաք խրամատներում հողալիցքից առաջ, հողի հետ լցում խրամատներում ձեռքով, փոսերի փորում ձեռքով 0,4x0,4x0,4 մ : Հողի նախապատրաստական աշխատանքները իրականացվելու են հուլիս-օգոստոս ժամանակահատվածում, տնկման աշխատանքները՝ հոկտեմբեր-նոյեմբեր ամիսներին:

Օգտագործվող տնկանյութի տեսակը՝ հաշվի առնելով տարածաշրջանի հողակլիմայական առանձնահատկությունները, տեղանքի ռելիեֆը, անտառապատման համար նախատեսված լանջերի դիրքադրությունը և ծովի մակարդակից բարձրությունը՝ նախատեսվում է օգտագործել կաղնի վրացական (*Quercus iberica*), սոճի սովորական (*pinus sylvestris*), հացենի սովորական (*Fraxinus excelsior*) և վայրի պտղատուներ: 1 հա-ի հաշվով անհրաժեշտ սերմնաբուսականների քանակը 3000 հատ, ընդհանուր անհրաժեշտ կլինի 21000 հատ սերմնաբուսակ, տարիքը 2 տարեկան: Միջբուսային հեռավորությունը 1 մետր, շարքերի հեռավորությունը 3 մետր:

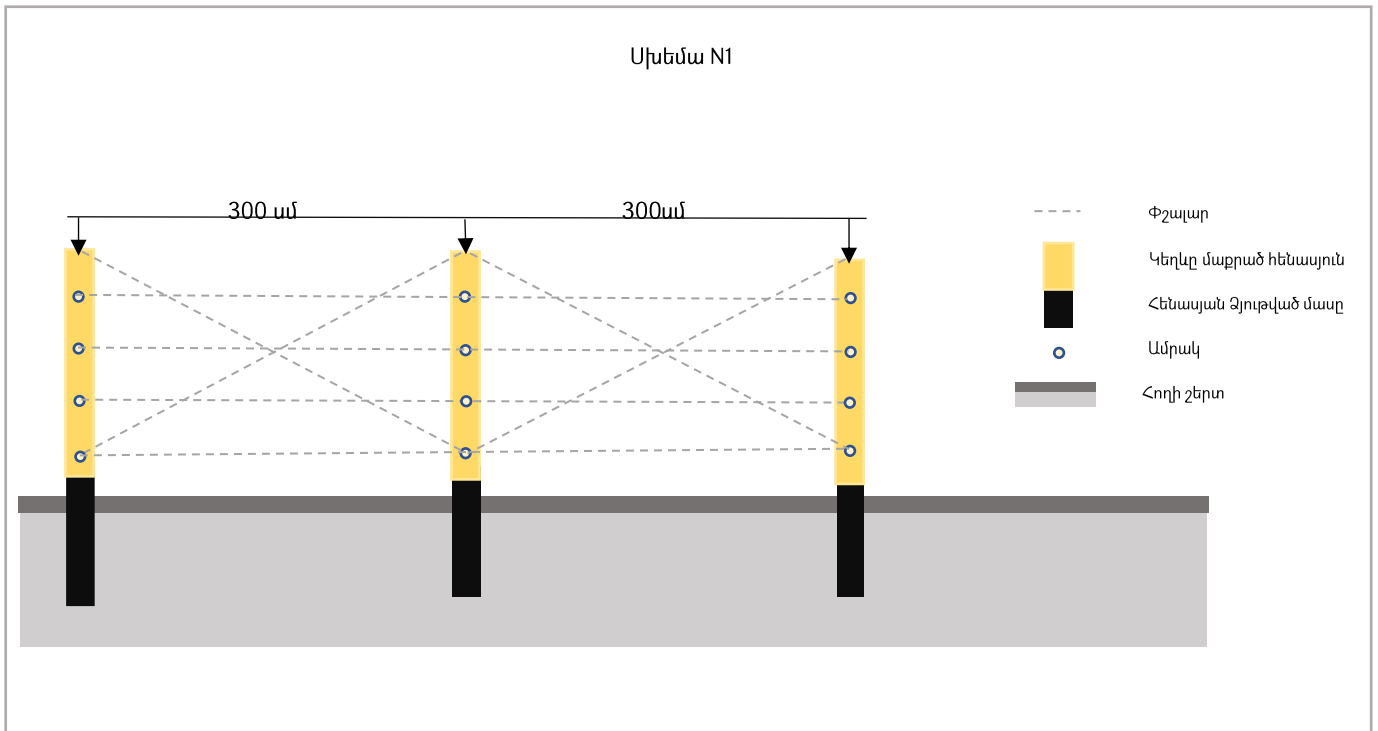
Անտառմշակույթների նկատմամբ նախատեսվող խնամքի աշխատանքները՝ փոսերում տնկված սերմնաբուսականների շրջակայքում հողի փխրեցում, մոլախոտերի հեռացում: Անտառագիտական հասկացողությամբ անտառմշակույթները բավարար կաշողականություն, աճ և պահպանվածություն ապահովում են հիմնման և հաջորդող 4-5

տարիներին՝ պարբերական խնամքի դեպքում: Հիմնադրված անտառմշակույթներում նախատեսվում է իրականացնել խնամքի և խոտհունձի աշխատանքներ 10 անգամ, ընդ որում հիմնման տարվան հաջորդող 2027 թվականին կատարվում է ագրոտեխնիկական խնամք 3 անգամ, խոտհունձ 1 անգամ: 2-րդ տարում 2028 թվականին՝ ագրոտեխնիկական խնամք 2 անգամ, խոտհունձ 2 անգամ, 3-րդ տարում 2029 թվականին՝ ագրոտեխնիկական խնամք 1 անգամ և խոտհունձ 2 անգամ, 4-րդ տարում 2030 թվականին՝ խոտհունձ 2 անգամ: Ագրոտեխնիկական խնամքի աշխատանքները իրականացվելու են ապրիլ-հուլիս ամիսներին, խոտհունձը մայիս-սեպտեմբեր ամիսներին:

Անտառմշակույթի հիմնադրումից հետո 75%-ից ցածր կաջողականության և պահպանվածության պարագայում հաջորդ տարիների ընթացքում իրականացնել անտառմշակույթների լրացման աշխատանքներ, սերմնաբուսակների քանակը հաշվարկել ելնելով պահպանվածության տոկոսից՝ պահպանելով տնկման սխեման:

Ցանկապատի պատրաստումը նախատեսվում է մետաղյա փշալարով և 1,8 մետր բարձրության փայտե հենասյուներով, որոնք պետք է լինեն կեղևահանված, հիմքային մասը մինչև 60 սմ բարձրությամբ մշակված ձյութով կամ բիտումային մաստիկայով՝ 1 կմ-ի հաշվով 333 հատ: Անհրաժեշտ ցանկապատի երկարությունը՝ 1300 գծմ (Սխեմա 1):

Ցանկապատի սխեմա

«Թումանյանի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի 2026 թվականի տնկման սխեմա
 7հա
 1 հա 3000 հատ

- Կաղնի վրացական 900 հատ (6300 հատ)
- Սոճի սովորական 900 հատ (6300 հատ)
- Հացենի սովորական 600 հատ (4200 հատ)
- Վայրի պտղատուներ 600 հատ (4200 հատ)

Քարտեզ

«Թումանյանի անտառնտեսություն» մասնաճյուղի Թումանյանի անտառապետության
27 քառակուսի 59-րդ տեղամասում (7) հա

